

To uenige fætre, der fik stor betydning for nutidens folkekirke

Gennem godt 200 velskrevne sider formår kirkehistoriker Jens Rasmussen at bruge Grundtvigs og Mynsters stridigheder som prisme til forståelse af 1800-tallets danske kirkepolitik, der trækker afgørende tråde til nutidens folkekirkesyn

TEKST: LAURA LUNDAGER JENSEN,
VALGMENIGHEDS PRÆST I ØSTED

"Oh. At Gud dog snart vilde bønføre mig og bryde den Væg, der er bygget mellem Dem og ham, bygget af Djævelen, så kun Herren selv kan bryde den." (Enkedronning Caroline Amalie om J.P. Mynster og N.F.S. Grundtvig i brev til Mynster. Marts 1853 – indledningscitater).

Det siges, at det i 1800-tallet ikke var til at komme frem i de Københavnske gader uden at støde på den ene notabilitet efter den anden. Om man var enig eller uenig, ven eller fjende og om man ville det eller ej, var man nødsaget til at forholde sig til hinanden – og bedre blev det ikke af, at de fleste var beslægtede med hinanden, og hvis ikke havde de nok stået faddere til hinandens børn eller nevøer.

Fra enevældens kirke til kirke i et demokrati

Teologen, præsten, skolemanden og politiker N.F.S. Grundtvig (1783-1872) og Sjællands Biskop J.P. Mynster (1775-1854) var begge centralt placeret i tiden. Begge var anerkendte som kirkelige personligheder. Men ikke alene var de uenige som teologer, de var også fætre og kunne derfor på ingen måde undgå at forholde sig til hinanden og hinandens meninger. Det udviklede sig til et livslangt fjendskab. Helt sikkert til stor frustration for dem, men til stor nytte for den danske statskirke, der de år dannedes fra at være enevældens kirke til at skulle finde sine ben i det nydannede demokrati. Både fjendskabet og uenighedernes indhold sætter kirkehistorikeren Jens Rasmussen under lup i udgivelsen *Grundtvig og Mynster. Fætre og fjender*, der udkom først på sommeren i år. Og det er med usædvanlig god sans for detaljerne, Jens Rasmussen får beskrevet to store personligheder, der på hver deres måde kom til at præge deres samtids kirkelige landskab.

Eftertiden har med utallige udgivelser forholdt sig til Grundtvigs rolle både dansk kirkehistorisk, skolehistorisk og samfundshistorisk. J.P. Mynster er derimod gledet i skyggen, på trods af hans enorme betydning for dannelsen af den rummelige og bredt favnende folkekirke, vi kender i dag. Netop det har Jens Rasmussen et godt blik for i sin redegørelse for de to fætres liv og tanker og deres gensidige forhold. Og Jens Rasmussen skal have stor ros for at trække netop Mynsters betydning og nuancerede teologiske refleksioner frem igen. Bogen rummer fine anekdoter om de to hovedpersoners privatliv og personlige forhold, men Jens Rasmussens særlige greb er, at han ved at sætte fokus på de utallige stridigheder og teolo-

”Eftertiden har vist, at de to stridshaner, hver på deres måde og med hver deres betydning, har stået faddere til det kirkesyn, der står stærkt i den danske folkekirke i dag, men på mange måder er det nok Mynster, vi kan takke for, at kirken ikke dengang brækkede fra hinanden.”

giske uoverensstemmelser mellem fætrene, samtidig redegør for 1800-tallets kirkeforhold under den politiske overgang fra enevælde til demokrati. Og netop det gør bogen aldeles læseværdig.

Måske skal vi takke Mynster for, at kirken ikke brækkede fra hinanden

Gennem godt 200 velskrevne sider formår Jens Rasmussen at bruge Grundtvigs og Mynsters stridigheder som prisme til forståelse af 1800-tallets danske kirkepolitik. At fjendskabet var stærkt viser bogens indledningscitater af enkedronning Caroline Amalie.

Uden det på nogen måde bliver tung læsning, gennemgår Jens Rasmussen det utal af emner, fætrene direkte og indirekte har været i strid om. Helt overordnet var de enige om et opgør med tidens rationalistiske strømninger, men cirka der standser enigheden. Bibeloversættelse, trosbekendelsens betydning, sognebåndsløsning og kirketugt, jødeforfølgelse, katolikkernes rettigheder i Danmark og spørgsmålet om religionsfrihed i forhold til baptisterne osv. blev systematisk taget op i breve, udgivelser og taler.

Men selvom de kirkeligt aldrig blev enige, har deres holdninger siden haft stor betydning. Hvor Mynster understregede betydningen af et evangelisk-luthersk kirkefælleskab med plads til den brede folkelighed i en enhedskirke og en stærk afstandtagen fra pietismen og vækkelsesbevægelserne, forsvarede Grundtvig sognebåndsløsning, kirketugt og både menighedens og præstens forkyndelsesfrihed. Men uden begge retninger havde vi ikke haft en folkekirke med så højt til loftet, som vi har i dag. Eftertiden har vist, at de to stridshaner, hver på deres måde og med hver deres betydning, har stået faddere til det kirkesyn, der står stærkt i den danske folkekirke i dag, men på mange måder er det nok Mynster, vi kan takke for, at kirken ikke dengang brækkede fra hinanden.

Det er en kunst at skrive læseværdig og medrivende kirkehistorie, men det er et godt greb at binde den op på personskildringer – særligt når det er så store personligheder, der er i fokus. Og Jens Rasmussen får ikke alene beskrevet fætrene uenigheder, han får også fortalt kirkehistorie så medrivende, at man næsten får lyst at involvere sig i diskussionen. Og så trækker det absolut ikke fra, at udgivelsen er toppet op med smukke billeder og fotografier, der underbygger læseoplevelsen. ♦

Titel:
**Grundtvig og Mynster.
Fætre og fjender**

Forfatter:
Jens Rasmussen

Sidetæl:
264

Pris:
269,95 kr. inkl. e-bog

Forlag:
**Aarhus Universitetsforlag
2023**